PROKURATUUR

Kriminaalmenetluse lõpetamise määrus

Koostamise kuupäev ja koht:	26.10.2026, Tallinn
Koostaja ametinimetus ja nimi:	abiprokurör Hanna-Elise Rähni
Ametiasutuse nimi:	Põhja Ringkonnaprokuratuur
Kriminaalasja number:	26231702353
Kuriteo kvalifikatsioon:	KarS § 121 lg 2 p 2, 3
Kahtlustatava nimi (isikukood):	xxx xxx (ik xxx)

Põhja Ringkonnaprokuratuuri menetluses on kriminaalasi nr 26231702353, milles isikut xxx xxx kahtlustatakse KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi (teise inimese tervise kahjustamine, samuti valu tekitava kehaline väärkohtlemine, kui see on toimepandud lähisuhtes ning korduvalt) kvalifitseeritava kuriteo toimepanemises.

Prokurör, olles tutvunud kriminaaltoimiku materjalidega, analüüsinud kuriteo toimepanemise asjaolusid, kuriteo toimepanija isikut, tema käitumisviisi, süü suurust, kuriteo olulisust ja raskusastet, on jõudnud järeldusele, et antud juhul on võimalik ja põhjendatud lõpetada kriminaalmenetlus KrMS § 202 alusel.

KrMS § 202 kohaselt saab kriminaalmenetluse lõpetada olukorras, kus kogutud tõendite põhjal on isiku hüpoteetiline süü tõendatud. See tähendab, et süüdimõistvat otsust ei tehta, kuid samas ei saa öelda, et süüstav toime täielikult puuduks (RKKK 03.11.2010 3-1-1-84-10, p 34, EIKo 21.06.2016 *Lähteenmäki* vs Eesti p 49). Lõpetamise kohaldamiseks peavad olema täidetud järgmised eeldused: 1) tegemist on teise astme kuriteoga, 2) isiku süü ei ole suur, 3) kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi, 4) isik on heastanud või asunud heastama kuriteoga tekitatud kahju ja on tasunud (tasub) kriminaalmenetluse kulud ning 5) kahtlustatava nõusolek.

Käesoleva kriminaalasja esemeks on KarS § 121 lg 2 p 2, 3 järgi kvalifitseeritavad kuriteod. Kui kriminaalmenetluse esemeks on teise astme kuritegu, mille eest karistusseadustiku eriosa ei näe karistusena ette vangistuse alammäära või näeb karistusena ette ainult rahalise karistuse, võib KrMS § 202 lg 1 ja 2 sätestatud alusel kriminaalasja lõpetada prokuratuur (KrMS § 202 lg 7). KarS 121 lg 2 p 2, 3 sätestatud kuriteo toimepanemise eest on ette nähtud rahaline karistus või kuni viieaastane vangistus. Niisiis on käesoleval juhul kriminaalmenetluse esemeks teise astme kuriteod, mille eest karistusseadustiku eriosa ei näe karistusena ette vangistuse alammäära.

Karistamise aluseks on KarS § 56 kohaselt isiku süü. Isiku süü suuruse kindlaks määramisel tuleb lähtuda vaid nendest asjaoludest, mis puudutavad konkreetset süütegu. Riigi peaprokuröri oportuniteedi juhise kui ka KrMS § 202 kommentaaride kohaselt tuleb süü suuruse hindamisel võtta aluseks KarS-s toodud põhimõtted, eelkõige §-s 57 sätestatut. Kahtlustatava süü ei ole suur. Süü suuruse hindamisel tuleb arvestada ka seda, et seadusandja ei ole sellise teo eest ette näinud vangistuse alammäära.

Kuriteoga hüvitatavat kahju ei tekitatud ja kannatanu tsiviilhagi ei esitanud, kriminaalmenetluses menetluskulusid ei ole.

Kriminaalmenetluse lõpetamise võimalikkuse üle otsustamisel tuleb arvestada ka asjaoluga, et lõpetamine ei ole võimalik, kui menetluse jätkamine on vajalik kas üld- või eripreventiivsest vajadusest.

Karistuse eripreventiivne eesmärk tähendab võimalust mõjutada süüdimõistetut moel, mis tagaks edaspidi tema hoidumise süütegude toimepanemisest. Eripreventiivsetest kaalutlustest lähtuvalt on avalik menetlushuvi olemas, kui kriminaalmenetluse lõpetamine ja teo toimepannud isiku karistamisest loobumine võib tingida tema poolt uute kuritegude toimepanemise. Seda hinnatakse lähtuvalt isiku varasemast karistatusest, menetluse aluseks oleva teo toimepanemise asjaoludest ja teo iseloomust.

Üldpreventiivsest aspektist on avalik menetlushuvi olemas eelkõige siis, kui teo toimepanemise viis, valdkond, tagajärjed või samaliigiliste kuritegude suur arv ja ühiskonnaohtlikkus on sellised, et menetluse lõpetamine ja lisakohustuste määramine ei oleks kriminaalpoliitiliselt vastuvõetavad.

Riigikohtu otsuse nr 3-1-1-85-04 p 16 järgi on oportuniteediprintsiibiga antud prokuröridele kaalutlusõigus, mille eesmärk hõlmab lisaks menetlusökonoomikale ka proportsionaalsuse põhimõttest tuleneva vajaduse välistada kriminaalrepressiooni kohaldamine juhtudel, mil see oleks teo asjaolusid silmas pidades ilmselgelt mittemõõdukas. Avaliku menetlushuvi mõiste on mõeldud tagama muuhulgas seda, et karistust kohaldatakse üksnes siis, kui muudest vahenditest ei piisa ja just selle järele on tungiv vajadus.

Antud asjas puudub avalik menetlushuvi. Esiteks puudub eripreventiivne vajadus kahtlustatavat kriminaalkorras karistada, kuna puudub põhjus arvata, et karistamisest loobumine võib tingida uute süütegude toimepanemise xxx xxx poolt. Isikut ei ole varem kriminaal- ega väärteokorras karistatud, temal puuduvad kehtivad kriminaal- ja väärteokaristused ja tema suhtes rohkem pooleliolevaid kriminaalmenetlusi käimas ei ole. Samuti ei ole õiguskaitseorganitele laekunud informatsiooni, et isik oleks jätkanud samalaadsete kuritegude toimepanemist. Ka ei ole tema suhtes varasemalt kohaldatud KrMS §-e 202, 203 või 203[1], st menetlust oportuniteedi korras lõpetatud. Piisavat eripreventiivset mõju omab prokuröri hinnangul esiteks kriminaalmenetlus kui selline ning teiseks isikule asetatud kohustused, s.o mitte toime panna uusi isikuvastaseid kuritegusid, osaleda sotsiaalprogrammis ja teha 10 tundi üldkasulikku tööd. Avalik huvi käesoleva kahtlustatava menetlemise osas puudub ka kaalutlusel, et tema suhtes ei ole oodatav avalikkuse eriline usaldus.

Kahtlustatava kriminaalvastutusele võtmine ei ole põhjendatud üldpreventiivsetel eesmärkidel. Käesoleva kriminaalasja lõpetamine ei mõjuta negatiivselt ühiskonna usku õiguse kehtivusse, kuna kahtlustatav kuulati üle ning isik on võtnud eripreventiivse mõjuga kohustuse. Riik on niisiis isiku käitumisele operatiivselt ning üheselt mõistetavalt reageerinud ja suunanud ta õiguskuulekale teele tagasi. Seega ei saada käesoleva kriminaalasja menetluse lõpetamine ühiskonnale õiguse kehtivuse osas mingeid negatiivseid signaale.

Karistusõiguslikud sanktsioonid peavad säilitama oma *ultima ratio* iseloomu ehk jääma isiku käitumise suunamisel riigi viimaseks vahendiks. Karistus kohaldatakse üksnes siis, kui selle järele on tungiv vajadus ning muudest vahenditest ei piisa. Käesoleval juhul on prokurör veendunud, et selline vajadus puudub.

Eeltoodust tulenevalt leiab prokurör, et kahtlustatava süüd võib pidada väikseks ning kriminaalmenetluse jätkamiseks avalik menetlushuvi puudub. Üldpreventiivsetest vajadustest lähtuvalt ei ole isiku kohtulik karistamine vajalik ja tema edaspidise õiguskuulekuse tagamiseks ei ole vajalik rakendada kohtulikku karistust ning piisab kriminaalmenetluse lõpetamisega kaasnevate kohustuste määramisest. Seega on antud kriminaalasjas võimalik lõpetada xxx xxx suhtes menetlus oportuniteedi põhimõtte alusel, pannes talle kohustuseks mitte toime panna uusi isikuvastaseid kuritegusid, osaleda sotsiaalprogrammis ja teha 10 tundi üldkasulikku tööd.

Juhindudes KrMS §-dest § 202 lg 2, 7 ja 206, prokurör määras:

1. Lõpetada kriminaalasjas nr 26231702353 menetlus.
2. Määratud kohustuse liik ja tähtaeg: **xxx xxx on kohustatud (tel xxx, e-post xxx, aadress xxx):**
    - **mitte toime panema uusi isikuvastaseid kuritegusid.** Kohustuse täitmise tähtaeg: 26.04.2027;
    - **tegema 10 tundi üldkasulikku tööd.** Kohustuse täitmise tähtajaks määrata 26.03.2027.
    - **osalema kriminaalhooldaja poolt määratud sotsiaalprogrammis, mille eesmärgiks on vägivallasüütegude edasine ärahoidmine.** Kohustuse täitmise tähtajaks määrata 26.07.2027.

   Kui isik ei täida määratud tähtaja jooksul talle pandud kohustusi, võib prokuratuur kriminaalmenetluse määrusega uuendada.
3. KrMS 4. peatükis loetletud tõkendite ja muude kriminaalmenetluse tagamise vahendite tühistamine: ei kohaldatud.
4. Asitõendid või äravõetud või konfiskeerimisele kuuluvad objektid: puuduvad.
5. KrMS § 206 lõike 2^1 alusel teavitada kriminaalmenetluse lõpetamisest Eesti Kohtuekspertiisi Instituuti ja kustutada ABIS-st ja RSBR-st järgmised andmed: puuduvad.
6. Kriminaalmenetluse kulud: puuduvad.
7. Vastavalt KrMS § 206 lõikele 2 tuleb kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia viivitamata saata: kannatanule xxx xxx, kahtlustatavale xxx xxx.
8. Kuivõrd kannatanu on pöördunud tervishoiuteenuse osutaja poole, siis sellest asjaolust ning kriminaalmenetluse lõpetamise määrusest teavitatakse Tervisekassat, kellel on õigus kahtlustatavalt välja nõuda kannatanu meditsiinilise abiga seotud kulud.
9. Kannatanul on õigus vastavalt KrMS § 206 lõikele 3 tutvuda kriminaaltoimikuga kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest alates kümne päeva jooksul menetluse lõpetanud prokuratuuris. Kui füüsilisest isikust kannatanu ei valda eesti keelt, võib ta kümne päeva jooksul taotleda kriminaalmenetluse lõpetamise määruse sisust arusaamiseks selle teksti tõlkimist emakeelde või keelde, mida ta valdab.
10. Vastavalt KrMS § 207 lõigetele 2 ja 3 võib kannatanu põhistatud kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest alates kümne päeva jooksul esitada kaebuse Riigiprokuratuurile, mille asukoht on Wismari 7, Tallinn 15188.
11. Toimingus osaleb tõlk, kes on KrMS § 161 lõike 6 kohaselt kohustatud tõlkima kõik menetlustoimingusse puutuva täpselt ja täielikult ning hoidma saladuses talle tõlkimisel teatavaks saanud andmeid. Teda on hoiatatud, et oma ülesannetest alusetu keeldumise ja teadvalt valesti tõlkimise eest vastutab ta KarS §-de 318 ja 321 järgi.

Hanna-Elise Rähni
abiprokurör

Olen menetluse lõpetamise ja määratud kohustustega nõus. Mulle on selgitatud määratud kohustuste mittetäitmise tagajärgi:

Xxx xxx
kahtlustatav

tõlk